

INKLUSION I IDRÆT:

ALLE ELEVER SKAL HAVE EN ROLLE

I idrætsundervisningen er de kropslige forskelle på eleverne tydelige. Men alle kan inkluderes og få gode oplevelser med faget, hvis aktiviteterne bliver mere kreative og mindre traditionelle.

Inklusion er blevet et centralt tema for de danske folkeskoler. I kølvandet på skolereformen skal skolerne rumme langt flere elever med vidt forskellige forudsætninger. Idrætsundervisningen udgør i den sammenhæng en helt særlig arena for inklusion, da faget har kroppen og de praktiske færdigheder i centrum snarere end sprog og boglige færdigheder. Men hvordan kan idrætsstimerne rumme alle elever – lige fra dem med handicap og særlige behov, til dem der måske dyrker idræt på højt niveau i deres fritid?

Det er noget af det, som Mette Munk for ti-

den forsker i. I samarbejde med Aarhus Universitet og KOSMOS er hun i gang med en ph.d., som bl.a. ser på, hvordan man fremmer inklusionsprocesserne i idrætsundervisningen.

- Inklusion i idrætsundervisningen er et enormt vigtigt emne. Det er jo ofte de samme børn, der bliver ekskluderet i skolen, som også bliver det, hvis de går til en idræt i fritiden. Det er meget synligt, hvem der er dygtige i idræt, og hvem der ikke er. Man kan ikke skjule sig i idræt, som man nok bedre kan i andre fag, siger Mette Munk.

I Mette Munks studie har hun bl.a. gennem et halvt år observeret idrætsundervisningen i en 7. og en 9. klasse for derefter i en periode at være en del af denne undervisning. Her kunne hun afprøve nogle af de idéer, som observationen havde givet anledning til.

Klasseopdeling er vejen frem

Forskerens undersøgelser har som et element ud af mange klarlagt, at idrætsundervisning fungerer bedst, hvis holdene ikke er for store.

- Det var tydeligt, at eleverne følte sig mere trykke i mindre grupper. Det taler alt andet lige for, at to klasser ikke bør have idræt sammen, som jo ellers er meget normalt. Hvis der er to idrætslærere til 40-50 elever, er det også meget nemmere som elev at gemme sig, siger hun.

Mette Munk ser det som et positivt tegn, at flere lærere rent faktisk er begyndt at arbejde med opdelte hold, læringsmål og med differentieret undervisning.

- Det skal være tydeligt for eleverne, hvad målet med undervisningen er, og min fornemmelse er da også, at flere lærere tænker i læringsmålstyret undervisning. Reformen har af født, at der er fokus på, hvad eleverne lærer. Det lægger op til at arbejde med differentieret undervisning, hvor man bedre kan sætte fokus på den enkelte elev. Det er positivt at arbejde med læringsmål. Starter man en idrætstime med at se på dagens mål, undgår man også ofte spørgsmålet om, "hvorfor vi gør det og det", siger Mette Munk, der også ser prøven i idræt som et element i faget, der gør, at eleverne nu tager det meget seriøst.

- Det centrale ved prøven er dog, at den får det brede fokus. Der har været international kritik af prøven i de lande, hvor den er for fysisk anlagt. Der bliver de knap så dygtige elever nemt ekskluderet, fordi de kropslige kompetencer bliver så afgørende. Det er derfor en god idé at have fokus på målbare parametre såsom samarbejde og motivation - at det er vigtigere, at man undervejs gør sit bedste, frem for at man når et specifikt slutmål. Proces frem for resultat, mener forskeren.

Tænk i flere roller – og i kaos

I relation til rådet om at tænke mindre i fysik og mere i et bredere sigte, understreger Mette Munk, at eleverne skal inddrages mest muligt i tilrettelæggelsen af undervisningen.

- Giv eleverne større ansvar og rum til at kun-

10 TIPS TIL BEDRE INKLUSION I IDRÆTSUNDERVISNINGEN

1. Synliggør undervisningens værdier for eleverne.
2. Fokuser på taktik/teknik i stedet for sejr/nederlag.
3. Inddel eleverne efter niveau.
4. Giv tydelige instruktioner.
5. Giv individuel feedback.
6. Variér aktiviteterne.
7. Skab en praksis, hvor eleverne tager hensyn til hinanden.
8. Modificér de klassiske boldspil og skab nye spil.
9. Inddrag eleverne mere.
10. Eleverne skal være med til at bestemme spillets fokus (nederlag/sejr vs. sociale værdier).

Kilde: Jesper von Seelen, UC Syd.

ne være med til at udvikle øvelserne. Og tænk idrætsfaget kreativt; idræt kan sagtens være rytmik, udeliv, dans og meget andet. Kom væk fra de etablerede boldspil, så er det nemmere at få alle med. Der er brug for elevernes forskellige kompetencer i idrætsundervisningen, og som lærer må man gerne medvirke til at fremhæve disse ved at lave aktiviteter, hvor det er nogle andre kompetencer, der sættes i spil, end det måske er i de traditionelle boldspil, lyder hendes budskab.

Da Mette Munk som en del af forskningsprojektet selv skulle være med til at varetage undervisningen i idræt, valgte hun en række alternative aktiviteter. Herunder spillet Quidditch, som ingen kendte. Her er mange bolde i gang på én gang, der kan scores mål mange forskellige steder på banen, og eleverne får tildelt flere forskellige roller.

- I fodbold er de dygtigste typisk både i angreb og forsvar og spiller ofte forbi de idrætssvage, som sjældent rører bolden. Da jeg introducerede Quidditch var det tydeligt, at nogle andre elever begyndte at deltage mere i idrætsundervisningen, siger Mette Munk.

Hun begrundet bl.a. den højere deltagelse med, at eleverne oplevede en større legitimitet i idræt, og at undervisningen for de idrætssvage i højere grad gav mening end tidligere.

- Quidditch er et meget kaotisk boldspil. Med kaos følger, at den enkelte elev i mindre grad udstilles, og man tør derfor også i højere grad at deltage. Spørgsmålet om, hvem der er de gode, og hvem der er de mindre gode, har eleverne slet ikke tid til at koncentrere sig om, fordi der hele tiden foregår så meget, så mange forskellige steder på banen, forklarer Mette Munk.

Plejer er død

Det anderledes spil betød, at de "stærke elever" ikke på samme måde havde mulighed for at indtage alle rollerne på holdet - til glæde for inklusionen.

- Når indholdet og aktiviteterne ikke er en kopi af det, der foregår i foreningerne, får også de, der ikke går til sport, en oplevelse af, at de kan deltage, og at idrætsundervisningen ikke kun er for dem, der i forvejen kan spille fodbold og håndbold og andre etablerede sportsgrene, siger Mette Munk.

Ved at vælge Quidditch, som ingen i sagens natur går til i fritiden, og hvor alle starter på samme niveau, risikerer man måske, at især de idrætsstærke elever er mindre passionerede omkring det.

- Det kan måske for nogen lyde negativt, men det betyder faktisk, at eleverne bliver mindre fokuserede på at vinde og mere fokuserede på at få spillet til at fungere på holdet, og der kommer deraf fokus på læringselementet med at blive bedre teknisk og taktisk, siger hun.

Forskeren understreger generelt, at en udfordring ved at inkludere flere elever er, at man ikke samtidig ekskluderer de idrætsstærke elever.

- De kan føle, at hele deres identitet bliver

SKOLESPORT FOR DE IDRÆTSUSIKRE

Udover at arbejde med inklusion i idrætsundervisningen kan der mange steder være behov for også at sætte fokus på bevægelse for de idrætsusikre på andre tidspunkter i skoledagen. Til det formål findes projektet Skolesport fra Dansk Skoleidræt, TrygFonden og DIF. Det er et gratis bevægelseskoncept, der særligt tilgodeser de idrætsusikre børn, og som kan tilrettelægges i den understøttende undervisning, i bevægelsesbånd eller efter skoletid i SFO. Målgruppen er alle børn fra 0.-6. klasse.

Aktiviteterne for skolesportsbørnene varetages i samarbejde mellem skolernes idrætslærere og/eller SFO-pædagoger, junioridrætsledere, som er elever fra de ældste klasser, og de lokale idrætsforeninger.

Læs mere på skolesport.com

LÆS MERE OM INKLUSION I IDRÆTSUNDERVISNINGEN

Handicapidrættens Videnscenter arbejder for at fremme inklusion af børn med funktionsnedsættelse i idrætsundervisningen og den frie leg i skolen. De er bl.a. medforfattere på den gratis publikation "Inklusion i idrætsundervisningen", som kan downloades via linket www.handivid.dk/idraet/temaer/inklusion/

Se også EMU Danmarks Læringsportals afsnit om inklusion i idræt: www.emu.dk/modul/inklusion-i-idraetsundervisningen

truet, fordi idrætsundervisningen kan være lavet så meget om, så det ikke er tydeligt, at de er de bedste længere. Men omvendt har jeg også set eksempler på, at de idrætsstærke bliver stolte af, at de ofte er gode til at hjælpe de andre, siger hun.

Mette Munk opsummerer, at inklusion i idrætsundervisningen er en stor opgave, hvis den skal lykkes, og det kræver forberedelse, for aktiviteterne skal virkelig gennemtænkes.

- Man kan ikke bare lave det, "som vi plejer". Alle elever skal have en rolle, så de føler sig værdsat i idræt, siger hun. 🌱

